

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Інструментарій фінансової стабілізації

(назва навчальної дисципліни)

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самостійної роботи
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії**

зі спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**

(шифр і назва спеціальності)

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедрою фінансів, протокол №9 від 18 грудня 2015р.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Самостійна робота здобувача (СРЗ) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачем самостійно під методичним керівництвом викладача.

Метою самостійної роботи здобувача в межах навчальної дисципліни «Інструментарій фінансової стабілізації» є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у здобувачів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього доктора філософії.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувачів очної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 75 % (112 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (150 годин). У ході самостійної роботи здобувач має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної освітньо-наукової діяльності.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота здобувачів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань регулювання процесів неплатоспроможності, банкрутства та санації підприємств, статистичними матеріалами.

Для реалізації самостійної роботи в процесі вивчення навчального предмета студенти виконують комплекс завдань різних типів відповідних рівнів складності, що мають відповідати таким вимогам:

професійна результативність;

продуктивність;

конструктивність;

когнітивність;

самостійність — кожен з елементів завдання має спонукати здобувача до того, щоб він сам приймав рішення, порівнював умови, здійснював необхідний інформаційний пошук тощо.

СРЗ в межах навчальної дисципліни «Інструментарій фінансової стабілізації» включає:

опрацювання лекційного матеріалу;

опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять з дисципліни;

поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань;

пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни;

роботу з законодавчими, нормативними та інструктивними матеріалами;

контрольну перевірку здобувачами особистих знань за запитаннями для самодіагностики;

підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;

роботу з матеріалами мережі Internet.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання самостійної роботи, які передбачені навчальним планом і програмою навчальної дисципліни для засвоєння теоретичних знань і практичних навичок, наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Завдання для самостійної роботи здобувачів та форми її контролю

№ з/п	Компетентності, які забезпечуються	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Форми контролю СРЗ	Література
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль І. Антикризова фінансова діагностика						
1.	Здатність до розуміння змісту, форм та методів антикризової фінансової діагностики	Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання антикризової фінансової діагностики	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми	16	Презентація результатів	Основна: [1, 3, 5, 6, 12]. Додаткова: [16, 18, 29] Ошибка! Источник ссылки не найден.]
2.	Здатність діагностувати зародження та розвиток кризових процесів в економіці	Тема 2. Теорія зародження і розвитку кризових процесів у світовій економіці	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми. Підготовка до контрольної роботи.	16	Презентація результатів.	Основна: [5, 6, 12, 13]. Додаткова: [16, 18, 20, 23, 24]
3.	Здатність діагностувати кризові явища в різних галузях економіки на основі аналізу кількісних та якісних показників	Тема 3. Методи діагностики стану реального сектора економіки країни	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми «Методи діагностики стану реального сектора економіки країни»	16	Презентація результатів	Основна: [6, 8, 12]. Додаткова: [18]
Разом за змістовим модулем І				48		

1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль II. Сутність, економічні механізми та організаційно-правові інструменти фінансової стабілізації підприємств						
4.	Володіння знаннями щодо економічних, фінансових та правових аспектів банкрутства та санації підприємств	Тема 4. Фінансова санація підприємства, її економічний зміст та порядок проведення	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, виконання кейсу на тему: «Фінансово-економічні та законодавчі аспекти санації».	10	Презентація результатів	Основна: [4, 7, 9 - 11]. Додаткова: [21, 25, 26]
5.	Здатність приймати рішення щодо доцільності проведення фінансової санації підприємства	Тема 5. Санаційний контролінг та аудит	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Самостійне опрацювання матеріалу: 1. Сутність та основні завдання контролінгу. 2. Інструменти та методи санаційного контролінгу. Огляд вітчизняних та зарубіжних методик проведення санаційного аудиту підприємств	12	Експрес-опитування	Основна: [7, 9 - 11]. Додаткова: [17, 22, 25, 29]
6.	Володіння навичками щодо виявлення та використання внутрішніх фінансових джерел для проведення санації	Тема 6. Внутрішні механізми фінансової санації підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Огляд теоретичного матеріалу з теми «Особливості визначення потреби в капіталі підприємства, що функціонує у стані кризи»	12	Презентація результатів	Основна: [2, 9 - 11]. Додаткова: [17, 21, 25, 29]

1	2	3	4	5	6	7
7.	Здатність до складання плану санації та фінансової звітності в процесі її проведення	Тема 7. Санація балансу	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Огляд теоретичного матеріалу з теми «Законодавчі аспекти зменшення статутного капіталу підприємства»	10	Експрес-опитування	Основна: [2, 9 - 11]. Додаткова: [15, 17, 25, 29]
8.	Володіння навичками щодо виявлення та залучення зовнішніх фінансових джерел для проведення санації	Тема 8. Зовнішні фінансові джерела санації підприємства.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до контрольної роботи.	10	Презентація результатів	Основна: [2, 9 - 11]. Додаткова: [15, 17, 21, 29]
9.	Здатність до проведення реструктуризації господарюючого суб'єкта, що функціонує у стані кризи	Тема 9. Реструктуризація підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою: «Законодавчі аспекти реорганізації підприємств»	10	Експрес-опитування	Основна: [2, 9 - 11]. Додаткова: [14, 15, 29]
Разом за змістовим модулем II				64		
Разом з навчальної дисципліни				112		

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Виконання кожного завдання для самостійної роботи оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань для самостійної роботи у межах тем змістових модулів навчальної дисципліни наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для самостійної роботи	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2						Сума балів
	ЗСР1	ЗСР2	ЗСР3	ЗСР4	ЗСР5	ЗСР6	ЗСР7	ЗСР8	ЗСР9	
Максимальна кількість балів	2	2	2	2	2	2	2	1	1	16

ЗСР– завдання для самостійної роботи здобувача.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності та іншої академічної документації.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

4.1. Основна:

1. Барановський О. І. Сутність і різновиди фінансових криз / О. І. Барановський // Фінанси України. – № 5. – 2009. – С. 3–20.
2. Бланк И. А. Антикризисное финансовое управление предприятием / И. А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2006. – 672 с. – (Серия «Библиотека финансового менеджера»; Вып. 10).
3. Грищенко О. В. Класифікація кризових явищ в економіці та місце в них промислових криз / О. В. Грищенко, П. В. Проноза // Бізнес Інформ. – № 12. – С. 49–53.
4. Закон України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” від 14.05.1992 р. № 2343-ХІІ зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Законодавство України – Режим доступу : www.rada.gov.ua
5. Киндлбергер Ч. Мировые финансовые кризисы. Мании, паники и крахи, / Ч. Киндлбергер, Р. Алибер; пер. с англ. – СПб. : Питер, 2010. – 544 с.
6. Проноза П. В. Патологические кризисные процессы в экономике Украины : монография / П. В. Проноза. – Х. : ИД «ИНЖЭК», 2014. – 408 с.
7. Раєвнева О.В. Санаційна стратегія промислового підприємства: механізм формування та моделі реалізації / О. В. Раєвнева, М. М. Берест – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2012. – 344 с
8. Социально-экономическое развитие Украины и ее регионов: проблемы науки и практики : монография / под ред. В. С. Пономаренко, Н. А. Кизима, Е. В. Раевневой. – Х. : ИД «ИНЖЭК», 2012. – 376 с.
9. Терещенко О. О. Управління фінансовою санацією підприємств : підруч. / Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана . – К. : КНЕУ, 2006. – 552 с.
10. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посібник // О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2000. – 412 с.
11. Управління фінансовою санацією підприємства [текст] : підручник. / Т. А. Говорушко, І. В. Дем’яненко, К. В. Багацька [та ін.] за заг. ред. Т.А. Говорушко - К. : Центр учбової літератури, 2013. – 400 с.
12. Хаустова В. Є. Теоретичні аспекти виникнення та розвитку кризових явищ в економіці / В. Є. Хаустова, П. В. Проноза // Проблеми економіки. – № 4. – 2011. – С. 13–23.
13. Хейфец Б. А. Глобальные дисбалансы и реформа мировой валютно-финансовой системы государства // Деньги и кредиты. – № 7. – 2012. – С. 48–56.

4.2. Додаткова:

14. Аистова М. Д. Реструктуризация предприятий: вопросы управления. Стратегии, координация структурных параметров, снижение сопротивления преобразованиям / Аистова М. Д. – М. : Альпина Паблишер, 2002. – 287 с.
15. Бригхэм Ю. Финансовый менеджмент. Экспресс-курс. / Ю. Бригхэм, Дж. Хьюстон; 4-е изд. / Пер. с англ. – СПб.: Питер, 2007. – 544 с.: ил.
16. Бураковський І. В. Глобальна фінансова криза: уроки для світу та України / І. В. Бураковський, О. Плотніков. – Х. : Фоліо, 2009. – 299 с. – (іл.). – 978-966-03-4825-7.

17. Гайдуков С. В. Модель відновлення платоспроможності підприємств / С. В. Гайдуков. – Харків : ”Екограф”, 2004. – 36 с.

18. Кизим М. О. Аналіз причин економічної кризи в Україні / М. О. Кизим, О. В. Доровський, П. В. Проноза // Соціально-економічний розвиток України та її регіонів: проблеми науки та практики : тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції 27 – 28 травня 2010 р. – Х. : ФОП Александрова К. М. ; ВД «ІНЖЕК», 2010.– С. 72–76.

19. Колисник М. Финансы. Стратегии, с которыми побеждают / М. Колисник. – К.: Издательский Дом «Максимум», 2006. – 332 с.

20. Корнеєв В. В. Антикризіві інструменти фінансової стабілізації // Глобальна економічна криза 2008–2010 років: світовий досвід та шляхи подолання в Україні : монографія – Донецьк : Юго-Восток, 2010. – С. 120–139.

21. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій / Л. О. Лігоненко. – К. : Київ. нац. торг. - екон. ун-т, 2001. – 580 с.

22. Механизмы и модели управления кризисными ситуациями : монографія / Под ред. Т. С. Клебановой. – Х. : ИД «ИНЖЭК», 2007. – 200 с. Русск.яз.

23. Молдин Д. Конец долгового суперцикла и его последствия / Д. Молдин, Д. Теппер; пер. с англ. – М. : Манн, Иванов и Форбер, 2013. – 352 с.

24. Новак А. Е. Анализ современных систем индикаторов банковских кризисов на примере кризиса в России в 2008-2009 гг. / А. Е. Новак, И. Е. Хвостова // Новый университет. Научный журнал. Серия «Экономика и право». – 2011. – № 8. – С. 25–34.

25. Пономаренко В. С. Механізм санаційного управління підприємством: засади формування та моделі реалізації : монографія / В. С. Пономаренко, О. В. Раєвнева, С. О. Степурина. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2009. – 304 с.

26. Радзивілюк В. В. Судова процедура санації : навчальний посібник / В. В. Радзивілюк. – К.: Атака, 2005. – 116 с.

27. Рубинас Ю. В. Проблемы оценки индикаторов долгового кризиса страны / Ю. В. Рубинас // Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. Вип. 130/2012. Серія: Економіка і фінанси. — Севастополь. – 2012. – С. 197–204.

28. Світогосподарська диспропорційність: особливості, тенденції, вплив на економіку України: наук. доп. / за ред. Л. В. Шинкарук; НАН України, Ін-т екон. та прогноз. – К., 2012. – 152 с.

29. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія / О. О. Терещенко. – 2-ге вид., без змін – К. : КНЕУ, 2006. – 268 с.

4.3. Ресурси Інтернет:

30. Банкротство и ликвидация предприятий [Електронний ресурс] // ЛігаБізнесІнформ. Українська мережа ділової інформації. – Режим доступу: <http://http://search.ligazakon.ua/search/business/bankrupt/>.

31. Методичні рекомендації по виявленню ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій по приховуванню банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства: Наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 р. № 14 [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.rada.gov.ua.

32. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджені наказом Міністерства фінансів України та Фонду Державного майна України від 26.01.2001р. № 49/121 і зареєстровані в Міністерстві юстиції України від 08.02.2001 р. за № 121/5312 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

33. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 р. № 2343-ХІІ зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

34. Сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

35. Сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua.

36. Сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua.

37. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.

38. Система розкриття інформації на фондовому ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.smida.gov.ua.